TADEUSZ KOŚCIUSZKO NA ZNACZKACH

POCZTY POLSKIEJ

BIULETYN 1/11/2014

MUZEUM POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ

TADEUSZ KOŚCIUSZKO
NA ZNACZKACH POCZTY POLSKIEJ

MUZEUM POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ

KRAKÓW 2014

BIULETYN TOWARZYSZY WYSTAWIE PT: „TADEUSZ KOŚCIUSZKO NA ZNACZKACH POCZTY POLSKIEJ" (W 220 ROCZNICĘ POWSTANIA KOŚCIUSZKOWSKIEGO), ZORGANIZOWANEJ PRZEZ MUZEUM POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ, PRZY ŻYCZLIWYM WSPARCIU MUZEUM NARODOWEGO W KRAKOWIE, MUZEUM NARODOWEGO WE WROCŁAWIU (Oddz. „Panorama Racławicka"), MUZEUM ETNOGRAFICZNEGO W KRAKOWIE

Rada Muzeum składa serdeczne podziękowania wyżej wymienionym Muzeom za użyczenie reprodukcji obrazów i pomoc w wystroju wystawy oraz Panu Profesorowi Stefanowi Dousie i Jego Małżonce za udostępnienie odlewu gipsowego popiersia Tadeusza Kościuszki, rzeźby, której oryginał przez Nich ufundowany zdobi dziedziniec kampusu Politechniki Krakowskiej przy ul. Warszawskiej 24.

Rada Muzeum dziękuje również wszystkim, którzy aktywnie uczestniczyli w organizacji wystawy, w szczególności Panu Profesorowi Zbigniewowi Poradzie – za udostępnienie i opis znaczków pocztowych, Panu Janowi Zychowi – fotografikowi, a także profesorowi Janowi Kurkowi i doktorowi Andrzejowi Domarzewskiemu – za opracowanie biuletynu i plakatu towarzyszącego wystawie, Działowi Poligrafii Politechniki Krakowskiej oraz Chórowi Politechniki Krakowskiej „Cantata", który uświetnił otwarcie wystawy.

Słowa podziękowania Rada Muzeum składa również pracownicom Muzeum, Paniom Marii Molo i Liliannie Lewandowskiej za przygotowanie wystawy oraz służbom technicznym Uczelni odpowiedzialnym za wyposażenie i funkcjonowanie Muzeum.

Władzom Uczelni – Jego Magnificencji Panu Rektorowi Kazimierzowi Furtakowi i Prorektorowi Andrzejowi Białkiewiczowi, opiekunowi Muzeum, Rada dziękuje za wspieranie inicjatyw Muzeum.

Prof. Marcin Chrzanowski
Przewodniczący Rady Muzeum

Strona II okładki – reprodukcja obrazu, Michał Stachowicz, *Przysięga Kościuszki*, ok. 1821 r., olej, płótno, wys. 120 cm, szer. 179 cm, nr inw. MNK II-a-47

Strona III okładki – uczestnicy organizowanego przez Politechnikę Krakowską dorocznego Biegu Kościuszkowskiego /fot. J. Zych/

Szanowni
Pracownicy, Studenci, Wychowankowie,
Przyjaciele Politechniki Krakowskiej!

W 220. rocznicę przysięgi Tadeusza Kościuszki na Rynku w Krakowie Muzeum Politechniki Krakowskiej przygotowało niezwykłą wystawę pt. „Tadeusz Kościuszko na znaczkach Poczty Polskiej". Wzbogaca ją biuletyn pod tym samym tytułem, opracowany przez prof. Zbigniewa Poradę. Politechnika Krakowska po raz kolejny upamiętnia w ten sposób postać swojego wielkiego Patrona. Jego dokonania wciąż pozostają wzorem i wspaniałą inspiracją dla współczesnych pokoleń inżynierów i – szerzej – świadomych obywateli Polski i świata.

Wybór Tadeusza Kościuszki na patrona uczelni był - z jednej strony - honorem dla społeczności szkoły technicznej o wysokich aspiracjach, z drugiej zaś zobowiązaniem do krzewienia wiedzy o wybitnym inżynierze i gorliwym patriocie oraz ideach, którym poświęcił życie. To zobowiązanie nasza uczelnia wypełnia na wiele sposobów. Wystawa znaczków Poczty Polskiej z motywami kościuszkowskimi jest jednym z nich; oryginalnym i niezwykle cennym. Przeglądu znaczków, emitowanych od 1921 roku, dokonał prof. Zbigniew Porada, który zawodową działalność naukową łączy z zainteresowaniami badacza historii, zwłaszcza związanej z Patronem Politechniki oraz sportem. To na jego zbiorach filatelistycznych oparta została idea wystawy i biuletynu.

Historyczny przegląd wydawnictw Poczty Polskiej przypomina jeszcze raz, że Tadeusz Kościuszko był bohaterem dwóch narodów - polskiego i amerykańskiego, a jego dokonania stawiają go w szacownym szeregu wielkich nazwisk światowych (nie tylko polskich) dziejów. Do dziś dzieła inżynierskie Tadeusza Kościuszki są podziwiane przez znawców sztuki wojennej i należą do kanonów szkolenia w akademiach wojskowych na całym świecie.

Inicjatywy Poczty Polskiej emitowania znaczków z podobizną Kościuszki podejmowane były w różnych momentach politycznej historii Polski. To obrazuje rzadką zgodę kolejnych pokoleń w ocenie przeszłości i ponadczasowe uznanie dla wielkości dokonań Naczelnika. Takich jednoznacznie ocenianych bohaterów nie mamy w historii wielu. W myśleniu o wolności i demokracji był prekursorem znacznie wyprzedzającym swoją epokę. Nowatorskie wizje rozwinął także w swoich inżynierskich projektach fortyfikacji, którymi wpisał się trwale w pamięć i dumę dwóch narodów.

Dlatego stawiano mu pomniki i kopce, uwieczniano w dziełach malarzy i poetów, nazywano jego imieniem uczelnie, szkoły i ulice, czy wreszcie wydawano znaczki pocztowe z jego podobizną. Włączając inicjatywę wystawy i biuletynu Muzeum PK w tradycję upamiętniania postaci Tadeusza Kościuszki, Politechnika Krakowska wskazuje, że ta wielka postać wciąż pozostaje dla nas inspiracją. Mamy nadzieję, że będzie taką także dla gości Muzeum i czytelników biuletynu.

Dziękuję Radzie Muzeum Politechniki Krakowskiej – a szczególnie prof. Marcinowi Chrzanowskiemu i prof. Zbigniewowi Poradzie – za inicjatywę i trud włożony w zorganizowanie wystawy i wydanie Biuletynu Muzeum PK pt. „Tadeusz Kościuszko na znaczkach Poczty Polskiej". Wierzę, że będą trwałym wkładem w pokoleniowy pomnik pamięci o Patronie naszej uczelni.

Kazimierz Furtak

Rektor Politechniki Krakowskiej

Medal wg projektu prof. art. plast. Stefana Dousy, upamiętniający doroczny uliczny bieg sztafetowy – *Szlakiem pomników pamięci T. Kościuszki*, organizowany przez Politechnikę Krakowską.

Zbigniew Porada

TADEUSZ KOŚCIUSZKO NA ZNACZKACH POCZTY POLSKIEJ

Pierwsze Wydziały, dające początek Politechnice Krakowskiej, powstały w roku 1945 w ramach wydziałów politechnicznych AGH, a w 1976 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 30 września Politechnice Krakowskiej zostało nadane imię Tadeusza Kościuszki.

W roku 1995, z okazji 50 rocznicy powstania Uczelni, Poczta Polska wyemitowała okolicznościową kartkę pocztową, a Oddział Krakowski Poczty - Kraków 1, wprowadził specjalny kasownik, co pokazano poniżej.

Okolicznościowa karta pocztowa wyemitowana w 1995 r. z okazji 50-lecia Politechniki Krakowskiej

Wizerunek patrona Politechniki Krakowskiej – Tadeusza Kościuszki pojawił się na znaczkach pocztowych znacznie wcześniej, bo jeszcze w okresie międzywojennym.

Po zakończeniu wojny polsko-bolszewickiej w 1920 r. generał Lucjan Żeligowski, po śmiałym, zbrojnym rajdzie przeprowadzonym w październiku tegoż roku zajął Wilno i okręg wileński, w przeważającej części zamieszkały przez Polaków. Na tym terenie utworzono wówczas tzw. Litwę Środkową ze stolicą w Wilnie. W styczniu 1922

przeprowadzono tam wybory do lokalnego sejmu, który w następnym miesiącu podjął uchwałę o przyłączeniu Litwy Środkowej do Polski (Województwo Wileńskie).

Znaczek pokazany poniżej (o wymiarach rysunku: 31 x 18,5 mm), przedstawiający w medalionach portrety Tadeusza Kościuszki i Adama Mickiewicza, pochodzi z 1921 roku. Wydrukowano go w Warszawie dla poczty Litwy Środkowej – okręgu wileńskiego w wersji bez ząbków (ząbkowanie wykonano dla celów filatelistycznych). Był to znaczek o najwyższym nominale z serii złożonej z 8 znaczków, wprowadzonej do obiegu dnia 1 kwietnia **1921** r. – pierwszy na świecie znaczek pocztowy z podobizną Tadeusza Kościuszki.

Pierwszy na świecie znaczek z portretem T. Kościuszki /po lewej/ oraz A. Mickiewicza – 1921 r.

Następnym w kolejności chronologicznej znaczkiem pocztowym z wizerunkiem Tadeusza Kościuszki był znaczek Poczty Polskiej pokazany poniżej, a wyemitowany 3 maja **1932** roku z okazji 200 rocznicy urodzin Georga Waszyngtona[1]. Znaczek, o numerze katalogowym 250, wykonano według projektu Ryszarda Kleczewskiego (wymiary rysunku: 39 x 21,5 mm). Na znaczku znajdują się wizerunki od lewej: Tadeusza Kościuszki, Georga Waszyngtona i Kazimierza Pułaskiego (1745-1779).

[1] Georg Waszyngton (ur. 22 lutego 1732, zm. 14 grudnia 1799) – amerykański generał i polityk, pierwszy prezydent Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej (1789-1797). Tadeusz Kościuszko, który przebywał w Ameryce w latach 1776-84 i walczył o jej wolność w randze pułkownika jako inżynier wojskowy, poznał osobiście Georga Waszyngtona w 1778 r.

Znaczek wyemitowany w 200 lecie urodzin G. Waszyngtona – 1932 r. /Nr kat. 250/

Kolejnym znaczkiem z postacią Tadeusza Kościuszki, był znaczek Poczty Polskiej o numerze katalogowym 305, wprowadzony do obiegu w dniu 17 marca **1938** r. z okazji 150 rocznicy uchwalenia Konstytucji Zjednoczonych Stanów Ameryki. Wydrukowano go według projektu Wacława Boratyńskiego (wymiary rysunku: 40 x 22 mm), a na znaczku są pokazani od lewej: Tadeusz Kościuszko, Thomas Paine (ur. w 1737 w Anglii, zm. w 1809 w Nowym Jorku) i George Washington. Konstytucja została uchwalona 17 września 1787 r. (weszła w życie w 1789 r.), a Kościuszko, Paine i Washington mieli znaczący wkład w powstanie Stanów Zjednoczonych Ameryki.

Znaczek wyemitowany z okazji 150 rocznicy uchwalenia Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki – 1938 r. /Nr kat. 305/

Także w roku **1938** został wyemitowany przez Pocztę Polską następny znaczek z wizerunkiem Tadeusza Kościuszki (nr. katalogowy 319), jeden z serii 13 znaczków wprowadzonych do obiegu w dniu 11 listopada 1938 r. z okazji 20 rocznicy odzyskania niepodległości Państwa Polskiego. Wydrukowano go według projektu Wacława Boratyńskiego (wymiary rysunku: 22,5 x 27,5 mm), a na znaczku są pokazani od lewej: gen. Jan Henryk Dąbrowski (1755-1818), gen. Tadeusz Kościuszko (1746-1817) i marszałek ks. Józef Poniatowski (1763-1813).

T. Kościuszko /pośrodku/ na znaczku z 1938 r. z serii 13 znaczków, wyemitowanej z okazji 20 rocznicy odzyskania przez Polskę niepodległości. /Nr kat. 319/

Kolejny znaczek z wizerunkiem Tadeusza Kościuszki Poczta Polska wyemitowała w roku **1944** (data wprowadzenia do obiegu: 7-8 wrzesień 1944; nr. katalogowy: 340). Był to jeden z trzech znaczków z serii „Wodzowie" (pozostałe dwa przedstawiały: gen. Jana Henryka Dąbrowskiego i Romualda Traugutta). Autorem projektu znaczka o wymiarach rysunku: 23 x 28,3 mm, był Jan Ogórkiewicz.

Znaczek z serii wodzowie – 1944 r.
/Nr kat. 340/

17 stycznia **1945** r. Poczta Polska wprowadziła do obiegu znaczek (wymiary rysunku: 18,2 x 27 mm) o numerze katalogowym 359. Był to jeden z trzech znaczków tzw. „Wydania łódzkiego", na którym został przedstawiony pomnik Tadeusz Kościuszki znajdujący się w Łodzi na Placu Wolności. Autorem projektu znaczka był Dobrowald[2].
Pomnik T. Kościuszki w Łodzi powstał według projektu artysty rzeźbiarza Mieczysława Lubelskiego, a jego odsłonięcie nastąpiło 14 grudnia 1930 r. Całość pomnika ma wysokość 17 m, a stojąca na postumencie sylwetka Kościuszki – 4 m. W czasie okupacji niemieckiej w nocy z 10 na 11 listopada 1939 r. pomnik wysadzono, a jego odbudowanie nastąpiło w 1960 r. W starym, przedwojennym kształcie odtworzył go Mieczysław Lubelski, twórca pierwotnej wersji pomnika.

[2] W dostępnych źródłach brak jest imienia autora projektu.

Pomnik T. Kościuszki w Łodzi
na znaczku z 1945 r.
/Nr kat. 359/

W roku **1945** (data emisji to: 9 kwiecień 1945 r.) Poczta Polska wyemitowała znaczek z okazji 151 rocznicy Powstania Kościuszkowskiego. Był to przedruk znaczka Nr. 340 (rysunek o wymiarach 23 x 28,3 mm, według projektu Jana Ogórkiewicza) z czerwonym nadrukiem o treści: „5 zł" (u góry) oraz „ 24 III 1794" (u dołu). Znaczek wydrukowano w dwóch odcieniach koloru zielonego i dlatego jego numery katalogowe to: 361a oraz 361b.

Przedruk znaczka z 1944 ze zmienionym nominałem – 1945 r.
/Nr kat. 361a/

W tym samym **1945** roku został wyemitowany kolejny znaczek z postacią Tadeusza Kościuszki. Tym razem był to znaczek z serii 5 znaczków (wersja podstawowa), przedstawiających *„Zabytki Krakowa"*. Miał on nominał 1 zł, a na rysunku o wymiarach: 23 x 30 mm

pokazano pomnik T. Kościuszki znajdujący się na Wawelu. Znaczek o numerze katalogowym 363, wydrukowano według projektu Jana Wilczyka, a data wprowadzania serii do obiegu to: 10.04-25.05 1945 r. Pomnik Tadeusza Kościuszki jest wspólnym dziełem lwowskich rzeźbiarzy Leonarda Marconiego i Antoniego Popiela. Został wykonany z brązu w 1900 roku, a dopiero w 1921 roku ustawiono go na Wawelu, na bastionie króla Władysława IV Wazy. W czasie wojny, 17 lutego 1940 r., pomnik został zniszczony przez Niemców. W roku 1960 został zrekonstruowany przez stronę niemiecką i jako dar mieszkańców Drezna dla Krakowa powrócił na swoje dawne miejsce.

Znaczek z pomnikiem T. Kościuszki z serii *Zabytki Krakowa* – 1945 r. /Nr kat. 363/

Kolejny znaczek z wizerunkiem T. Kościuszki wyemitowała Poczta Polska (Lotnicza) w roku **1948** (w obiegu od 30.12.1948). Był to jeden z trzech znaczków z serii „Bojownicy o wolność i demokrację" o nominale 120 zł (nr. katalogowy 491), wydrukowany według projektu Tadeusza Gronowskiego (wymiary rysunku: 29 x 24 mm). Wyemitowano również blok z tymi samymi trzema znaczkami, ale w nieco innych kolorach. Na znaczkach w bloku (nr. katalogowy 11) od lewej przedstawiono wizerunki następujących osób: Franklin Delano Roosvelt (1882-1945) 32 prezydent USA w latach 1933-1945; Kazimierz Pułaski (1746-1779), polski generał, 1768-1772 dowódca w konfederacji barskiej, 1777-1779 walczył w wojnie o niepodległość Stanów

Zjednoczonych, zmarł z odniesionych ran w walce o Savannah; Tadeusz Kościuszko (1746-1817) amerykański i polski generał, walczył o niepodległość Stanów Zjednoczonych w latach 1776-1783 oraz o niepodległość Polski w latach 1792 i 1794.

Znaczek z serii *Bojownicy o wolność i demokrację* z roku 1948.
/Nr kat. 491/

Blok z trzema znaczkami serii *Bojownicy o wolność i demokrację*
z roku 1948. /Nr kat. 11/

W roku **1954** Polska Poczta wyemitowała (z datą: 30.11.1954) serię trzech znaczków (numery katalogowe: 740, 741, 742) z okazji „160 rocznicy Powstania Kościuszkowskiego". Pierwszy z nich o nominale 40 gr miał format rysunku 47,5 x 26,5 mm, a zaprojektował go Stefan Łukaszewski według fragmentu obrazu „*Panorama Racławicka*", którego głównymi autorami byli Jan Styka i Wojciech Kossak. *Panorama Racławicka* namalowana w 1894 r., została wówczas wystawiona w specjalnym pawilonie we Lwowie, a jej rozmiary to: długość – 114 m oraz wysokość – 15 m.

Znaczek z serii: *160 rocznica Powstania Kościuszkowskiego*
z fragmentem *Panoramy Racławickiej*,
z roku 1954. /Nr kat. 740/

Drugi znaczek z tej serii o nominale 60 gr miał format rysunku: 48,2 x 27,2 mm, a zaprojektował go Czesław Słania. Projekt znaczka wykorzystywał środkową część obrazu Jana Matejki „*Bitwa pod Racławicami*"(obraz został namalowany w 1888 r.; olej na płótnie, wymiary obrazu: 465 x 879 cm).

Znaczek z serii: *160 rocznica Powstania Kościuszkowskiego*
z fragmentem obrazu J. Matejki *Bitwa pod Racławicami,*
z roku 1954. /Nr kat. 741/

Trzeci znaczek o nominale 1.40 zł miał wymiary rysunku: 47,3 x 27,2 mm. Zaprojektował go Bogusław Brandt. Przedstawił on scenę z walk Powstania Kościuszkowskiego w Warszawie z 17 IV 1794 r., a na pierwszym planie umieścił szewca-pułkownika Jana Kilińskiego (1760-1819).

Znaczek z serii: *160 rocznica Powstania Kościuszkowskiego* z roku 1954. /Nr kat. 742/

Kolejny znaczek z wizerunkiem T. Kościuszki został wprowadzony do obiegu 15 czerwca **1961** r. (nr. katalogowy znaczka: 1093) i miał on wymiary rysunku: 40 x 21,6 mm. Był to jeden z serii 6 znaczków zatytułowanej „*Wielcy Polacy* (I)", a zaprojektowała go B. Kowalska.

Znaczek z serii: *Wielcy Polacy I* z roku 1961. /Nr kat. 1093/

W **1967** roku Poczta Polska wyemitowała serię dwóch znaczków (z datą 14 października 1967 r.) z wizerunkiem T. Kościuszki, z okazji *150 rocznicy śmierci Tadeusza Kościuszki* (Tadeusz Kościuszko zmarł 15 października 1817 r. w miejscowości Solothurn w Szwajcarii). Każ-

dy z tych znaczków miał wymiar: 21 x 38 mm, a autorem ich projektu był R. Dudzicki. Znaczki o nominałach 60 gr oraz 2.50 zł różniły się od siebie barwą i miały numery katalogowe 1659 i 1660.

Znaczki z serii: *150 rocznica śmierci T. Kościuszki* – 1967 r. /Nr kat. 1659 i 1660/

W **1970** roku, z datą 27 sierpnia Poczta Polska wprowadziła do obiegu serię 8 znaczków zatytułowaną: *Miniatury w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie i Krakowie.* Był wśród nich znaczek o nominale 3.40 zł (numer katalogowy: 1875) z miniaturą Tadeusza Kościuszki (rysunek miał wymiary: 35,8 x 49,3 mm), a autorem projektu znaczka był T. Michaluk. Twórcą miniatury T. Kościuszki, pokazanej na znaczku, był polski malarz Jan Rustem (1762-1835), a miniatura ta znajduje się w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie.

Znaczek z serii: *Miniatury w zbiorach Muzeum Narodowego w Warszawie i Krakowie* – 1970 r. /Nr kat. 1875/

Kolejny znaczek z wizerunkiem Tadeusza Kościuszki został wprowadzony do obiegu w dniu 24 września **1975** r. (nr. katalogowy 2257) jako jeden z serii 5 znaczków wyemitowanych z okazji *200 rocznicy ogłoszenia niepodległości Stanów Zjednoczonych AP* (Dzień Niepodległości 4 lipca 1776 r. ogłoszono Deklarację niepodległości Stanów Zjednoczonych; nieoficjalnie święto obchodzone jest od 1777 r.). Autorem projektu tego znaczka (wymiary rysunku: 38 x 21 mm) był T. Michaluk. Na znaczku jest napis: TADEUSZ KOŚCIUSZKO POLSKI BOHATER WALCZACY O WOLNOŚĆ AMERYKI.

Znaczek z serii: *200 rocznica ogłoszenia niepodległości Stanów Zjednoczonych AP /Dzień Niepodległości/* z roku 1975
pt. Tadeusz Kościuszko Polski Bohater Narodowy
Walczący o Wolność Ameryki
/Nr kat. 2257/

Z tą samą datą i z tej samej okazji został również wyemitowany blok (autor projektu również ten sam, a całkowite wymiary to: 116 x 103 mm) o numerze katalogowym 52, zawierający trzy znaczki o nominałach każdy: 4.90 zł oraz trzy przywieszki. Znaczki przedstawiały: George'a Washington'a (nr. kat. 2258), Tadeusza Kościuszkę (nr. kat. 2259) i Kazimierza Pułaskiego (nr. kat. 2260)

Blok wydany z okazji 200 rocznicy ogłoszenia niepodległości Stanów Zjednoczonych AP z roku 1975. /Nr kat. 52/

Z datą 1 lipca **1979** r. został wprowadzony do obiegu znaczek (nr. katalogowy 2489; wymiary rysunku 26,5 x 46,5 mm; autor projektu – J. Brodowski) z okazji odsłonięcia pomnika Tadeusza Kościuszki w Filadelfii. Pomnik został odsłonięty w 1979 r. a jego autorem był Marian Konieczny. Pomnik stanowił dar Narodu Polskiego dla Narodu Amerykańskiego z okazji 200-lecia USA.

Znaczek upamiętniający odsłonięcie pomnika T. Kościuszki w Filadelfii – 1979 r. /Nr kat. 2489/

Kolejny znaczek, nr. katalogowy: 2819, według projektu A. Heidricha o wymiarach rysunku: 54 x 40,4 mm, związany z postacią Tadeusza Kościuszki został wprowadzony do obiegu 4 kwietnia **1985** r. Przedstawiał on środkowy fragment *Panoramy Racławickiej* namalowanej w 1894 r. Obraz pokazywał bitwę stoczoną 4 kwietnia 1794 r. koło wsi Racławice, przez wojska polskie (ok. 4400 ludzi) pod dowództwem naczelnika Tadeusza Kościuszki, które pokonały wojska rosyjskie (ok. 3000 żołnierzy i 12 dział) pod dowództwem generała majora Aleksandra Tormasowa.

Poświęcony T. Kościuszce znaczek z fragmentem *Panoramy Racławickiej* – 1985 r. /Nr Kat. 2819/

24 marca **1994** r., w 200-setną rocznicę rozpoczęcia Powstania Kościuszkowskiego Poczta Polska wyemitowała znaczek o numerze katalogowym 3335. Znaczek, o wymiarach rysunku: 26 x 35 mm został zaprojektowany przez Macieja Jędrysika, na którym artysta pokazał sztandar i dewizę kosynierów Tadeusza Kościuszki – w oryginale „ŻYWIĄ Y BRONIĄ".

Znaczek upamiętniający *200 rocznicę Powstania Kościuszkowskiego* – 1994 r. /Nr kat. 3335/

20 lipca **1994** r. został wprowadzony do obiegu znaczek o numerze katalogowym 3351, z okazji obchodów 200 rocznicy powstania Mazurka Dąbrowskiego. Znaczek zaprojektował Maciej Jędrysik, a rysunek na znaczku, na którym został pokazany Tadeusz Kościuszko prowadzący do boju kosynierów, miał wymiary: 38 x 27 mm.
Pierwotnie hymn, jako *Pieśń Legionów Polskich we Włoszech*, został napisany przez Józefa Wybickiego w dniach 16-19 lipca 1797 we włoskim miasteczku Reggio nell'Emilia. Autor melodii opartej na motywach ludowego mazurka (właściwie mazura) jest nieznany. Od 26 lutego 1927 r. Mazurek Dąbrowskiego stał się oficjalnym hymnem państwowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Autor projektu znaczka w przedstawionym rysunku nawiązywał do treści ostatniej 6 zwrotki pierwotnego tekstu napisanego przez Wybickiego, w formie podanej poniżej:

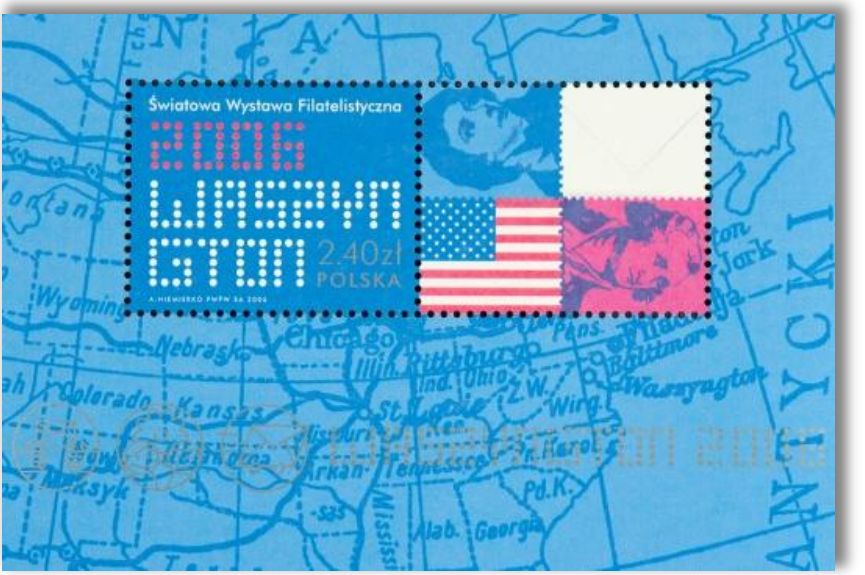
Na to wszystkich jedne głosy: "Dosyć tej niewoli
mamy Racławickie Kosy, Kościuszkę, Bóg pozwoli".

.

Znaczek upamiętniający 200 rocznicę powstania Mazurka Dąbrowskiego – 1994 r. /Nr kat. 3351/

Z datą 19 maja **2006** r. Poczta Polska wprowadziła do obiegu blok o numerze katalogowym 167 (całkowite wymiary: 115 x 78 mm) oraz znaczek z tego bloku o nominale 2.40 zł (wymiary rysunku: 39,5 x 31,25 mm). Autorką projektu bloku i znaczka była: Anna Niemierko. Blok i znaczek były wyemitowane z okazji Światowej Wystawy Filatelistycznej, która miała miejsce w Waszyngtonie, w USA w 2006 r. W bloku, oprócz znaczka, znajduje się też przywieszka z wizerunkami Tadeusza Kościuszki i George'a Washingtona.

Blok wyemitowany z okazji Światowej Wystawy Filatelistycznej
w Waszyngtonie – 2006 r. /Nr kat. Fischera 167/

VARIA:

W 1964 r., z okazji Międzynarodowej Wystawy Filatelistycznej "Lublin 1964" - wydano winietkę w formie bloku, zawierającą odbitki znaczków o numerach katalogowych: 339-41 w barwach zbliżonych do oryginałów. Znaczki przedstawiają od lewej: Romualda Traugutta, Tadeusza Kościuszkę i Jana Henryka Dąbrowskiego.

Winietka w formie bloku z odbitkami znaczków /Nr kat. 339-341/, wyemitowana z okazji Międzynarodowej Wystawy Filatelistycznej, Lublin 1964 r.

W 1933 roku poczta Stanów Zjednoczonych Ameryki wydrukowała skromny znaczek przedstawiający pomnik Tadeusza Kościuszki (pomnik ten znajduje się w Parku Lafayetta w Waszyngtonie; autorem rzeźby jest Antoni Popiel; pomnik został odsłonięty w 1910 r.), upamiętniając w ten sposób 150 rocznicę nadania mu obywatelstwa amerykańskiego (naturalizacji) i nominacji na generała armii amerykańskiej.

Pomnik T. Kościuszki w Waszyngtonie na znaczku Poczty Stanów Zjednoczonych z 1933 r.

Kalendarium z życia Tadeusza Kościuszki

1746 r. – 4 lutego w Mereczowszczyźnie urodził się Tadeusz Kościuszko jako czwarte dziecko Ludwika i Tekli z Ratomskich. Na chrzcie nadano mu imiona: Andrzej, Tadeusz, Bonawentura.
1755 r. – Tadeusz Kościuszko wraz z bratem Józefem rozpoczął naukę w Kolegium Pijarów w Lubieszowie. Uczyli się tam do roku 1760.
1765 r. - 18 grudnia Tadeusz Kościuszko rozpoczął naukę w Szkole Rycerskiej w Warszawie, a po jej ukończeniu został tam jako instruktor podbrygadier w stopniu chorążego. Szkołę opuścił w stopniu kapitana. Kontynuował też dalszą naukę w powołanej, w ramach Szkoły Rycerskiej – École de Génie, nazywanej Szkołą Inżynieryjną Korpusu Kadetów.
1769 r. – w październiku wraz z Józefem Orłowskim wyjechał na studia do Paryża. Tam studiował w Akademii Malarstwa i Rzeźby oraz uczęszczał na wykłady w paryskich szkołach wojskowych. W Paryżu przebywał do roku 1775.
1775 r. – latem powrócił do kraju i przez krótki okres był korepetytorem Ludwiki, córki hetmana polnego litewskiego Józefa Sosnowskiego. Tadeusz Kościuszko zakochał się w Ludwice z wzajemnością, ale odmówiono mu jej ręki. Jesienią tegoż roku wyjechał do Drezna, a w 1776 roku dotarł do Ameryki, gdzie toczyła się wojna kolonii o wyzwolenie z pod panowania brytyjskiego.
1776 - 1784 – okres pobytu T. Kościuszki w Ameryce. W randze pułkownika wsławił się jako inżynier wojskowy, prowadząc wiele prac fortyfikacyjnych m.in. w Filadelfii, w Forcie Ticonderoga, przy umocnieniach pod Saratogą, przy budowie West Point i innych. W czerwcu 1781 r. T. Kościuszko został ranny podczas walk o fort Ninety Six, a w listopadzie 1782 r. wziął udział w ostatnim starciu zbrojnym podczas tej wojny, które miało miejsce na James Island.
1783 r. – 13 października Tadeusz Kościuszko uchwałą Kongresu Amerykańskiego, został awansowany do stopnia generała brygady.
1784 r. – 12 sierpnia powrócił do Polski.
1789 r. - 12 października Tadeusz Kościuszko otrzymał podpisaną przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego nominację na generała majora wojsk koronnych.
1792 r. – gen. T. Kościuszko wziął udział w wojnie polsko-rosyjskiej jako dowódca dywizji. Za zasługi w bitwie pod Zieleńcami (18 VI),

Włodzimierzem (7 VII) i Dubienką (18 VII) – otrzymał order Virtuti Militari oraz Order Orła Białego.

1793 r. – po II rozbiorze Polski, gen. T. Kościuszko przebywał na emigracji w Dreźnie i w Paryżu.

1794 r. – ***Insurekcja Kościuszkowska.*** 24 marca 1794 r. na rynku krakowskim gen. Tadeusz Kościuszko złożył narodowi uroczystą przysięgę i objął formalnie przywództwo insurekcji jako Najwyższy Naczelnik Siły Zbrojnej Narodowej. Walczył w bitwach: pod Racławicami (4 IV), pod Połańcem (13 V), pod Szczekocinami (6 VI), w oblężeniu Warszawy (13 VII- 6 IX), w Siedlcach (19 IX), pod Maciejowicami (10 X). Pod Maciejowicami ranny Tadeusz Kościuszko dostał się do niewoli rosyjskiej.

1796 r. – T. Kościuszko został uwolniony z niewoli przez cara Pawła I i na krótko wyjechał do Stanów Zjednoczonych Ameryki. Do Europy powrócił w 1797 r. i zamieszkał w Paryżu, a od 1808 r. w Breville.

1815 r. – Tadeusz Kościuszko ponad miesiąc przebywał w Wiedniu, podczas Kongresu Wiedeńskiego.

1815 r. lipiec **–** wyjechał do Solury (Solothurn) w Szwajcarii gdzie mieszkał w kamienicy przy ulicy Gurzelngasse 12, u Franciszka Zeltnera i spędził tam ostatnie lata życia. Obecnie w budynku tym znajduje się muzeum Kościuszki.

1817 r. - Tadeusz Kościuszko zmarł 15 października 1817 w Solothurn, w domu Zeltnera i został pochowany w pobliskim Zuchwilu.

1818 r. - W roku 1818 trumna z zabalsamowanym ciałem Tadeusza Kościuszki została sprowadzona do kraju i 23 czerwca uroczyście złożona w krypcie św. Leonarda na Wawelu.

Jan Matejko, *Kościuszko pod Racławicami*, 1888,
ol. pł. 465x897 cm, nr inw. MNK II-a-151

MUZEUM POLITECHNIKI KRAKOWSKIEJ

Nr 1/11/2014

ISSN 1733-5531

WYDAWCA:
Politechnika Krakowska
im. T. Kościuszki

Muzeum Politechniki Krakowskiej
ul. Warszawska 24, 31-155 Kraków
Tel.: 012 628 2120
muzeum@pk.edu.pl

FOTOGRAFIE I REPRODUKCJE
Arkadiusz Podstawka
Pracownia Fotograficzna Muzeum Narodowego w Krakowie
Jan Zych

PROJEKT OKŁADKI ZEWNĘTRZNEJ
Andrzej Domarzewski

SKŁAD ELEKTRONICZNY I REDAKCJA CAŁOŚCI
Jan Kurek

DRUK
Dział Poligrafii PK
Nakład: 700 egz.